

Cuvânt înainte

Serile și diminețile dăruirii de sine – clipele fericirii cu Bartolomeu Anania au fost multe și încântătoare, clipe cathartice și lecții programatice, expieri ale fricii și odihniri în făgăduințe de curaj, clipe de dor. Unii, mult mai harnici decât mine, au adunat, i-au furat dăruirile dezinteresate, i-au adunat nectarul povestirilor și acum ni-l împărtășesc ca ambrozie ce te îmbată cu mireasma celui ce odihnește dincolo de gard, de gardul raiului...

Clujul l-a atras prin Facultatea de Medicină, prin anvergura sa culturală, prin elitismul său; el, slujitorul semenului, căuta slujirea integrală, voia omul întreg, omul total. Așa a pășit în amfiteatrele medicinei și a adunat în memoria sa prin mnemotehnii măiestrite uneori liric anatomie, fiziologie, patologie; dar a achiesat grabnic și la apărarea românilor din cetate și asta l-a făcut să fie un alungat, un fugar de la Cluj. Numai că Pronia l-a adus la împlinire, Adunarea Națională Bisericească l-a chemat sub steag, Domnul l-a umplut de har, și acum se odihnește în pământul reavăn al Niculei, adus la ctitoria episcopului Ivan, pentru ca mitropolitul Bartolomeu să se așeze în reveria Luminii line a lui Luca din Iclod.

A revenit la Cluj să-și desăvârșească slujirea și să-și împlinească menirea, a venit ca să se dăruiască! Și ni s-a dăruit nouă și multora. Arhiereul Bartolomeu a fost un om de viziune, un om pragmatic și programatic, un om care simțea Omul, îl dorea, îl iubea, îl mărturisea, îl povestea atât de minunat încât parcă vrăjea. Serile bistrițene ori cele de la Nicula mi-au oferit cele mai potrivite mostre de manifestări euharistice și nu e vorba doar de *Rotonda plopilor* ori de *Jurnal*, ci despre faptul că la el tradiția în care a crescut, a creat și s-a împlinit era într-adevăr memoria vie și recunoștința eternă. Textele adunate vă vor mărturisi ele însele aceasta, evocarea medicilor și profesorilor clujeni, încadrarea în fluxul ctitoricesc și al mecenilor aduc în fața noastră profilul unui om care și-a ales ca model pietrele unghiulare ale culturii române, cheile de boltă ale spiritualității răsăritene și a rămas în dăruirea perpetuă a mărgărităreștilor un dăruitor al iubirii fără rest, un părinte iubitor ce te aștepta mereu pe culmile dorului... „Vezi, Ioane, acolo în zare e monumentul de la Bobâlna, un obelisc al libertății dorite!”, spunea adesea când zăboveam pe terasa casei de creație de la Nicula.

Întâlnirile și pelerinajele cu dânsul sau peregrinările europene cu arhiereul sufletului meu mi-au adus darul regăsirii celui mare în duhul smereniei celui ce coboară spre cei mici ca să-i crească, mi-au dăruit grila de identificare a omului firesc. Nu am cum să nu mă gândesc la maxima patristică: în cele duhovnicești să fii smerit, iar în cele lumești să fi înțelept, vedeți cum a adus hlamida regală catedralei și cum în diminețile

zilelor în șir se ridica pentru a trezi cuvântul viu al Scripturii pe înțelesul omului de azi.

Proiectul *Bibliei Jubiliare* e plinire a legatului testamentar preluat de la Dumitru Fecioru, Teodor M. Popescu, IPS Teofil Herineanu, dar și ca o încununare a poesisului scriptural în măiestritul stih al creatorului *Mioriței*, al *Meșterului Manole*, al *Greului pământului*. Mult am adunat din atelierul său biblic, chiar mă mândresc cu faptul că mi-a împrumutat toate edițiile de Biblie pentru examenul meu pentru postul de lector, dar munca în proiect m-a încredințat de fapt că era un îndrăgostit al Scripturii. Cartea de față vă oferă date despre promovarea Ediției Jubiliare, dar în fapt el dorea să reazeze Scriptura în viața cotidiană a credincioșilor, deși, ca orice om, era măgulit de atenția acordată muncii lui de numele mari din mediul teologic universitar biblic românesc. Dacă G. Florovsky a zis „înapoi la Sfinții Părinți”, părintele Bartolomeu a înțeles că această întoarcere începe cu Sfânta Scriptură la a cărei diortosire a avut ca și ghid hermeneutic pe Sfinții Părinți, așa că înapoi la Scriptură și la duhul Părinților.

Fermitatea credinței este un alt model relevant din viața mitropolitului, ea reiese din însuși proiectul său teologic prin care combătea tendințele demitologizate și diversele forme de evoluționism religios promovate pentru explicare occidentală a genezei creștinismului. Dar în acest perimetru nu pot să nu amintesc de harul de povestitor și cel de predicator care îi veneau și din recursul la tezaurul de excepție al mitologiei românești. Curajul credinței se împlinește în multe dintre epocile

istorice ale omenirii în martiriu și în sfințenie. Cum voi putea uita faptul că am crescut ca liturg datorită unei troițe de arhierii: Teofil, Justinian, Bartolomeu! Paginile dedicate lui Constantin Brâncoveanu mă lasă mereu să înțeleg că sunt realmente un apter, ba mai mult, că nici măcar nu se mai zăresc urmele lor; dar în același timp au rămas încrustate în inima mea slujbele Martirilor Năsăudeni, ale lui Pahomie de la Gledin, râvna lui pentru Eminescu și Mihai Viteazul, toate acestea mi-l țin viu în inimă pe cel care mi-a arătat că sfințenia se dobândește prin dorințe mici, dar ferme și prin rugi stăruitoare, prin zărirea Logosului din spatele cuvintelor și din inima făpturilor (*Pilde* 1, 3). Ce minunate seri, cât de primenitoare dimineți și cât de mult îi plăcea să vadă răsăritul și acum este...

Spiritul programatic al ierarhului a adus cu sine extinderea „renașterii culturale și spirituale” ca fundament al vieții bisericești, dar în același timp și o asumare responsabilă a dialogului credință-cultură, revelație-știință, demonstratio și credință, susținând întâlnirea cu știința, dialogul și viețuirea în orizontul alitheic în chip chinonic al celor două. Știința îți aduce cunoștințe, instrumentarul restaurării în fire a lucrurilor, dar revelația vine cu izvorul înțeleptirii care te mută din consumism într-o etică eco-teologică din care transpare prezența sau locuirea lui Dumnezeu în toate, așa cum sublinia Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I. Celebru dialog *Medicii și Biserica* invocat în volum arată diplomația dialogică a ierarhului care slujește omului, omului-Dumnezeu, Hristos ca taumaturg și sprijin în suferință.

Identitatea noastră a fost croită de oameni cu inimi tari, oameni care au știut că cel sărac ajutat crește în înțelepciune și odată crescut în lume atmosfera euharistică a dăruirii, e cel care știe că pământul sfânt e sfânt, deoarece acolo ne așteaptă străbunii așezați în sânurile lui, deci „casa părintească nu se vinde”. Corupția spirituală se îndepărtează atunci când credința îți oferă libertatea deplină de a mărturisi adevărul, de a lupta pentru adevăr, de a căuta pe Împăratul atunci când vrei, isaianic, să cobori peste catedrală poala veșmântului Domnului (*Is 6, 1*)...

Și câte lecții de dăruire în comesenia cuvântului, câte seri și dimineți de întoarcere a noastră spre *kalokagatia* (*Fac 1, 31*) mărturisită și revelată de mitropolitul Bartolomeu. Stau lângă statui, dar liniștea se ridică de sub altar, de acolo de unde el stă dincolo de gardul raiului ca pe niște culmi ale dorului adunând rugile noastre pentru tatăl...

Laudă se cuvine domnului profesor Mircea Gelu Buta și tuturor celor ce mărturisesc despre profilul sofianic al mitropolitului Bartolomeu. Așadar, laudă celor care au fost adunători din nectarul vestirii lui Bartolomeu, cel cu rostire de tunet!

La Praznicul
Sfintei Treimi

Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă